

Proiectele sub control?

dr.arh. Șerban Tigănaș

Am fost provocat să analizez și să comentez concluziile referitoare la proiectare, transmise de Inspectoratul de Stat în Construcții prin "Sinteza activității de control și inspecție desfășurată de către ISC în trimestrul II – 2020". Nu am mai făcut o astfel de analiză până acum și în primul moment am fost tentat să o refuz. Mai apoi mi s-a părut interesant să încerc să o înțeleg și am revenit asupra deciziei, acceptând.

Trebuie să spun de la bun început că sunt convins că activitatea de control este dependentă de cadrul legislativ, departe de a fi perfect sau măcar adecvat perioadei în care ne aflăm și nu mă refer aici la ceea ce determină activitatea de control și inspecție în sine.

Mă gândesc la starea de sănătate a normativelor care guvernează construirea, la gradul de corelare și de adecvare cu dezvoltarea din sectorul construcțiilor, cu știința și tehnologia și mai ales cu obiectivele pe care acest sector important le are din cauza schimbărilor climatice, sociale, resurselor, stării de sărăcie și provocărilor care vin din îngrijirea sănătății.

Dispariția cercetării centralizate din institutele de stat, bugetate în acest scop, relativa decuplare a cercetării din universități de nevoile comunităților la pachet cu dificultățile de a obține resurse, mă fac să înțeleg că un întreg cadru normativ își poate pierde în timp

coerența, corelarea și calitatea, poate rămâne în urma tehnologiilor recente și descoperirilor științifice și că nu se autoreglează.

Dominanța politicului asupra tehnicului, teoretic inacceptabilă, pentru că primul ar trebui doar să aloce resurse și să organizeze structurile necesare, face ca atenția în construcții să se îndrepte aproape exclusiv pe livrabilele care produc satisfacție electorilor, sau cumpărătorilor mai mult sau mai puțin exigenți.

Așadar înțeleg, dar încerc să pun cap la cap câteva numere. Nu mă îndoiesc că ISC acționează conform regulilor și în limita resurselor pe care le are. Mai înțeleg că nu are o poziție confortabilă tocmai datorită percepției generale asupra sectorului construcțiilor, ca fiind unul care oferă exemple de asociere cu speculațiile imobiliare, deteriorarea patrimoniului, corupția și traficul de influență la toate scările, întâzieri majore, muncă la negru, incompetență, neconformități, accidente, deranj, mai tot ce nu te poate bucura sau face să fii mândru. Cu excepțiile de rigoare, cu respect și admirație pentru performerii din toate ramurile sectorului construcțiilor, cred că nu surprind dacă afirm că nu este un domeniu perceput în integralitatea sa ca fiind al excelenței, cu excepții inevitabile, dar nedeterminante.

Raportul ISC pentru trimestrul II îmi pare amplu și atinge multe subdomenii. Totuși cred că proiectării nu i s-a acordat ponderea proporțională cu importanța pe care o are pentru construcții. Din 21.695 de activități de control și inspecție doar 53 au fost dedicate proiectării, adică 0,2%. Valoarea procentuală efectivă a proiectării este mult mai mare, de cel puțin 20 - 30 de ori, dacă ne gândim doar la costuri, iar dacă ne referim la importanța proiectării pentru calitatea construcțiilor e și mai mult.

Trebuie să conștientizăm că cei din proiectare nu își desfășoară misiunile doar înainte de execuție și că nu numai proiectele sunt în responsabilitatea lor, ci și implementarea și recepționarea sunt fundamentale.

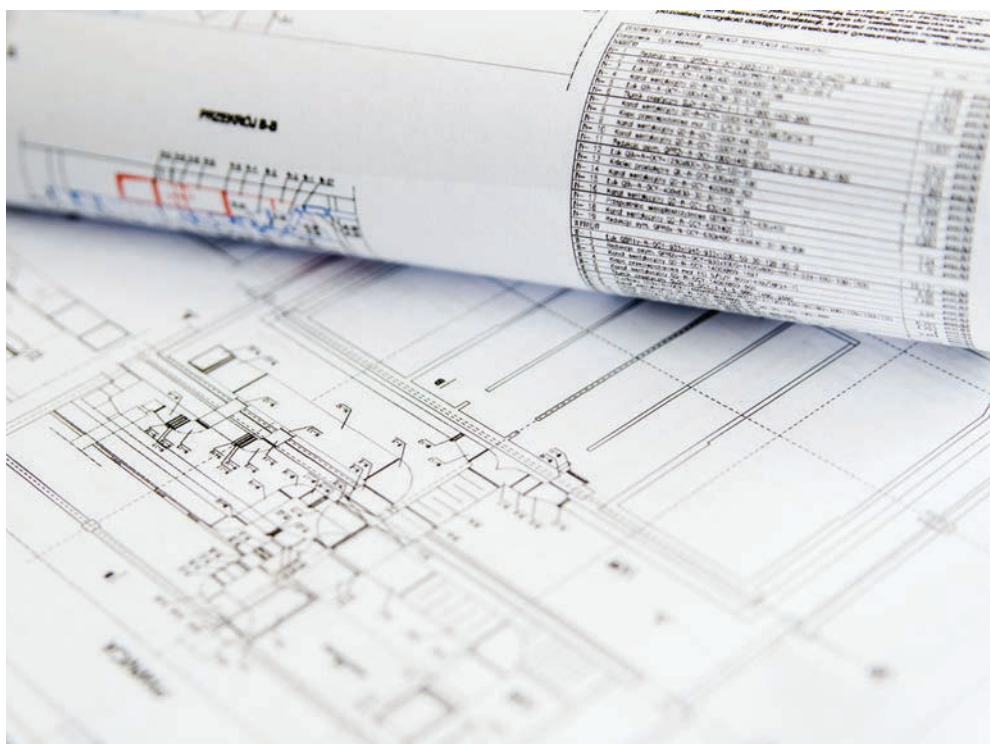

dr.arh. Șerban Tigănaș

Există țări în care activitatea și veniturile arhitecților pentru misiunile lor din timpul execuției pot urca spre 50% din totalul serviciilor contractate. Sigur, logica după care ISC a realizat activitățile este cu totul alta, poate fi probabil privită pe termen lung, perspectivă pe care eu nu am avut-o la dispoziție de data aceasta. Mai există și problema sesizărilor și reclamațiilor care vin dinspre cei afectați de construire, deci neplanificabile.

Trecând mai departe, trebuie să observ că raportul nu precizează ce fel de firme de proiectare au fost controlate, pentru că știm bine că în mod uzual acestea sunt specializate pe arhitectură, inginerie civilă sau instalații, sau chiar și mai specializate, deci nu știm care a fost ponderea fiecărei categorii între cei controlați. Sigur, asta nu spune raportul, dar sunt convins că aceste date se cunosc.

Acest articol a pornit de la o afirmație îngrijorătoare pe care o citez: "...constatându-se neconformități majore și grave privind elaborarea de proiecte incomplete/neconforme, care nu respectă prevederile codului de proiectare seismică P100-1/2003, care conțin neconcordanțe

Între partea scrisă și cea desenată, fără detalii de execuție sau care nu respectă nivelul de calitate corespunzător, cu caiete de sarcini incomplete, neverificate la toate cerințele fundamentale de calitate aplicabile.”

Înțeleg de aici că poate pe primul loc au fost problemele de proiectare a structurilor de rezistență. Aș mai fi dorit să știu câte dintre aceste neconformități și mai ales de ce tip au fost găsite la proiecte publice și câte la proiecte private, pentru a vedea dacă sunt diferențe și unde este veriga slabă a sistemelor.

Mă mai gândesc la două aspecte: unul este acela că aceste neconformități grave au trecut de procedurile de autorizare, deci acestea nu garantează filtrarea corectă, ceea ce pentru mine înseamnă că sistemul de autorizare ar trebui regândit, dar nu în sensul de a fi responsabilizat de toate aspectele calității, pentru că e imposibil. Nu se poate asigura nici competența administrativă și nici logica necesară dezvoltării proiectelor într-o evoluție firească, de la configurarea cu respectarea regulilor de inserție în localitate și vecinătate spre dezvoltarea tehnică și detaliere.

Ceea ce mă îngrijorează este că proiectele cu ”neconformități majore și grave” și mai ales cele ”fără detalii de execuție...cu caiete de sarcini incomplete” au fost acceptate de client și de constructori. Dacă clientul este privat, ne-specializat pe investiții, ar trebui să fi lucrat verificatorii pe care are obligația să îi angajeze pentru el, iar dacă este public, cu atât mai

grav este, pentru că recepția proiectelor publice presupune anumite competențe. Dar oare constructorii nu își dau seama când primesc un proiect incomplet? Sau poate se bucură că au o marjă mai mare de manevră în a decide ce soluții le convin, sunt mai profitabile sau pentru că au pentru ce să ceară fonduri suplimentare la un anumit moment dat?

Revenind la raport, m-am uitat la consecințele acestor constatări: ”s-au dispus 44 de măsuri și s-au aplicat 3 sancțiuni”. Doar 3 sancțiuni când e vorba de ”neconformități majore și grave”? S-a rezolvat totul prin reparații și corecții dispuse prin măsuri? Nu știu dacă să mă bucur sau din contră. M-aș bucura dacă aceste numere înseamnă că au fost descoperite problemele înainte de a produce efecte, deci în stadiul în care au fost remediabile și remediate. Dar oare sancțiunile se aplică doar când efectele sunt și ele foarte grave, adică ireversibile? Să fie din nou legislația la baza acestei constatări sau poate o toleranță care are la bază observația că lipsa de calitate a proiectelor este generalizată. Așa cum Poliția rutieră nu pare că mai sancționează claxonatul interzis, staționarea pe trotuare, poluarea sonoră a motoarelor și alte fleacuri. E plin de camere video, dar se trece pe roșu masiv, vedem cu toții.

Privind unde au fost făcute controalele, observăm că cele mai multe au fost în Oltenia, 17, Nord-est, 13 și Nord-vest, tot 13. Surprinzător este că în București – Ilfov nu a fost

niciun control în proiectare! Tocmai în București, unde lucrează jumătate din numărul total al arhitecților din România și poate și al inginerilor de construcții civile, instalații, căi ferate drumuri și poduri. Repet, niciun control în București – Ilfov! Tocmai aici unde activitatea în construcții e foarte intensă, are o pondere mare și generează constant serioase scandaluri notorii legate de agresiuni asupra patrimoniului, încălcări ale regulamentelor de urbanism și plasează fantome în oraș de multe categorii, ca Moara lui Asan, Cathedral Piazza sau Colectiv.

Din nou revin la cele afirmate la început. Am auzit polițiști care spuneau că sunt foarte supărați pe sistemul judiciar care lasă să scape infractori și criminali pe care aceștia îi prind uneori cu mare dificultate. Sunt convins că există sindromul muncii în zadar, care poate duce la coborârea ștachetei, a exigențelor. Mai știu că dezvoltarea profesională continuă ar trebui să fie obligatorie pentru toate profesiile din proiectare, pentru experți și verificatori și deopotrivă pentru inspectori și funcționari publici, dar nu e așa. Pare că fiecare își menține sau ridică nivelul profesional după cum îl îndeamnă conștiința sau competiția din piață, acolo unde așa se pune problema. La fel și asigurările, tratate incomplet și chiar ambiguu în lege, în fapt inaplicabile.

Ar trebui să încerc o concluzie. Nu prea pot, pentru că datele de care am dispus nu au fost concludente. Nu le-am urmărit într-o dinamică a timpului, nu pot să spun că situația proiectării s-a agravat, s-a ameliorat sau rămâne tot pe acolo. Ceea ce pot, însă, să spun este că nu i se acordă atenția și importanța cuvenită. Proiectele sunt prea mult doar hârtii necesare legalizării construirii. Prea mult sunt echivalate cu vorbe și nu cu faptele, pentru că importanța e acțiunea și consecința materială, cum ne spun și politicienii și cum, iată, putem să ne referim la o cultură a construirii în care valoarea plătită pentru proiecte nu se apropie, nu în valoare absolută, ci în procent din costurile construcției, de ceea ce se plătește acolo unde calitatea construcțiilor este o dominantă. Am văzut în perioada recentă, când mall-urile au fost închise sau evitate, cum parcările magazinelor de materiale de construcții, amenajări și bricolaj erau supra aglomerate și parcă toată lumea avea un mic șantier pe acasă.

Granița dintre construirea de calitate, legală și conformă și improvizație este vagă în România. ■